

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VI. ARG.

STOCKHOLM, 15 DECEMBER 1917.

Nr 24.

Kvinnorösträttens seger i England.

Lördagen den 8 december stod i den svenska pressen följande telegram:

London 7 dec. Underhuset har i dag i tredje läsningen antagit valreformförslaget. Förslaget ger praktiskt taget rösträtt åt alla män över 21 år samt därjämte åt alla soldater och matrosar, som fyllt 19 år, och åt alla kvinnor över 30 år. Vidare ändras valkretsindelningen på grundval av befolkningstatheten.

Det ser så torrt ut. Och dock är det en revolution i hela världens politiska liv, som ägt rum, då det stora engelska imperiet givit sina kvinnor medbestämmanderätt över världens största rike.

De engelska kvinnorna ha kämpat för denna rätt i mera än 50 år. De ha lidit hån och smälek, de ha rönt likgiltighet, vrede och planmässigt motstånd; men de ha aldrig släppt taget, de ha aldrig skytt arbete och möda, offer och obehag; de ha varit påpassliga och kommit fram med sina krav var gång en möjlighet fanns; de ha skaffat sig politisk träning genom politiskt valarbete och annat; de ha så småningom vunnit respekt, och nu, mitt under brinnande krig, ha de segrat. De ha segrat på grund av sin duglighet, sin seghet, sin outtröttlighet; då England nu ger dem den fulla medborgarrätten, är det innerst inne därför, att det kan sägas om dem som Kipling om lejonungarna-kolonierna: Truly, ye are of the blood.

Då det engelska folket nu efter kriget går att skapa det nya England, som alla vänta skall framgå ur den stora prövningen, står det samlat, män och kvinnor i sluten trupp. Det parlament, som kommer att framgå ur nästa allmänna val i England, blir icke som tidigare parlament; det står inför alldeles nya problem, nya och gigantiska uppgifter. Det är en dubbel seger för Englands kvinnor att ha fått komma med just nu, då intet längre går i de gamla gängorna, då allt skall rekonstrueras och omläggas efter nya linjer.

Englands kvinnor ha erhållit full medborgarrätt.

Det blir ett nytt England efter kriget; det har länge stått klart för dem, som känt till och kunnat följa med engelsk politik. Att det sjuder och jäser bland folket tog sig uttryck denna höst i ett litet fyllnadsval i en valkrets i norra England. Hittills ha alla fyllnadsval under kriget gått alldeles omärkligt, utan valstrid och med ett val av endast formell natur: det parti i kretsen, vars representant i underhuset dött eller dragit sig tillbaka, fick efter överenskommelse med de andra partierna utse en efterträdare, som valdes utan opposition. Denna gång hade på övligt sätt unionister och liberaler enats om en kandidat, som skulle väljas, men arbetarpartiet satte upp som motkandidat den bekante arbetarledaren Ben Tillet. Någon valagitation var det icke till; men båda kandidaterna höllo var sitt valtal i kretsen, och med överväldigande majoritet valdes Ben Tillet. Han valdes därför, att han representerar den stora rekonstruktionen, därför att han representerar de breda lagrens under kriget vunna insikt: det är vi som är riket.

Det är rätt och rimligt, ja det är självklart och det enda möjliga, att också kvinnorna nu kunna stå tillsammans med sina män och bröder och upprepa: det är vi som är riket. Även kvinnorna skola besluta om hur riket ånyo skall byggas; de skola försöka att mildra övergångstiden; de skola med lena händer och kärleksfulla hjärtan länka utvecklingen in på de jämnaste, fridsammaste vägarna, de skola som goda mödrar försöka att tillse, att var och en får sitt, och ingen blir utan. De skola föra samhällsfridens talan under allt nyskapande.

Och medan de arbeta för sitt land,

arbeta de också för oss, liksom de gjort länge innan vi själva voro mogna för att ta hand om vår egen sak. Vi tacka dem för allt vad de utträttat under de långa och tunga åren, och vi önska dem lycka och framgång i de nya och stora uppgifter, de nu skola vara med om att lösa. Vi lyckönska också England till det stora krafttillskott dess kvinnor representera, och vi lyckönska vart enda land på jorden, där kvinnorna ännu äro politiskt omyndiga, till den seger, som nu vunnits åt oss alla.

Men det sticker till i bröstet, att vi här i Sverige ännu behöva känna de engelska kvinnornas seger som en seger för oss. I Norge och Danmark behöva de icke längre lyckönska sig själva.

A. W.

Högerkvinnornas rösträttskrav.

Sveriges moderata kvinnors rösträttsförening har hos regeringen begärt proposition till nästa riksdag om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor på grundval av en åldersgräns, högre för kvinnor än för män och automatiskt sjunkande, tills den för männen bestämda åldersgränsen uppnåtts.

I skrivelsen framhålles att de moderata kvinnorna äro fullt övertygade om, att det vore lyckligt om till en början rösträtt bleve genomförd endast för en del av landets kvinnor, enär bland åtskilliga kvinnor av alla partier hittills icke framträtt något egentligt intresse för allmänna frågor.

Den till en början högre åldersgränsen har man tänkt sig bestämd till eventuellt 33 år. Om kvinnors rösträttsfråga bleve löst av 1918 års riksdag på grundval av nämnda åldersgräns skulle 15 år förflyta innan alla landets kvinnor bleve röstberättigade.

Rysslands kvinnor och revolutionen.

Genom den ryska Föreningen för kvinnans rösträtt i Petrograd har nyligen publicerats en redogörelse för de ryska kvinnornas rösträttsarbete under revolutionens första dagar.

Föreningens arbete har under de senaste åren bestått dels i upplysningsverksamhet, dels i direkt rösträttsarbete i den mån detta låtit sig göras; den har dessutom anordnat kurser i kooperation, i kommunalpolitik, i sjukvård, den har inrättat två stora folkkok, ett lasarett, anordnat föreläsningar, diskussioner, moten o. s. v.

Så kom revolutionen, och kvinnorna ansågo sig kunna hoppas på en lösning även av sin fråga. När provisoriska regeringens program publicerades, fanns där emellertid intet namn om utsträckning av de medborgarlaga rättigheterna även till kvinnorna. Tillsammans med delegerade för övriga kvinnoföreningar utarbetade då den kvinnliga rösträttsföreningen en resolution till regeringen, vari kvinnorna efter att ha framhållit sitt förväning över att regeringen i sin program ej nämnt något om borttagandet av den gamla orättvisan, som hållit halva Rysslands befolkning i förnedring, yrkade på att efter orden "omedelbara förberedelser för konstituerande församlingen på grundvalen av allmän, lika, direkt och hemlig rösträtt" skulle införas "utan hänsyn till kön" samt efter orden "avskaffande av alla streck, som röra samhällsklass, trosbekännelse eller nationalitet" skulle inskjutas "och av alla streck, som röra kvinnorna, varförutan Rysslands nydaning icke blir fullständig."

För att samla kvinnorna trycktes i 35,000 exemplar ett upprop, som spreds över hela landet, till kvinnorna att organisera sig allt efter distrikt och yrken och att ena sig i strävan efter politisk frigörelse. Upprepade uppvaktningar hos arbetarrådet angående dess ställning till utsträckning av kvinnornas rättigheter gävo emellertid till resultat att rådet förhöll sig negativt, beroende på dess fruktan för de ryska bondkvinnornas konservatism.

Redan under revolutionens första vecka ordnades möten runtom i Petrograd, och på många ställen måste föredragen upprepas tre gånger efter varandra för att alla, som väntade utanför, skulle få tillfälle att höra dem. Vid de första mötena bestod publiken till största delen av kvinnor, hos vilka man ej kunde vänta att finna förståelse för rent politiska frågor, varför talar-na till en början lade största vikt vid

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Kedaktion och Exp.: 6 Karduanmakaregatan II

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1917 Kr. i: 35.

4:de kvartalet 50 öre.

Lösnummer 10 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

Annonsspris: 10 öre per mm. Å sista sidan, 15 öre å de övriga. Vid längre tids annonsering rabatt.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Karduanmakaregatan II, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 86 00.

Öppen vardagar kl. 1—1/2 5 e. m.

L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1—3 e. m.

frågan om förbättrande av kvinnornas ekonomiska ställning. Snart blev publiken dock mera enhetlig och förstående, och man kunde ägna sig åt framhållande av vikten av att kvinnorna få vara med i landets politiska liv, få vara med vid danandet av dess politiska framtid.

För att inverka på provisoriska regeringen beslöts anordna en stor demonstration. Före densamma tillställdes samtliga medlemmar av regeringen samt dumapresidenten Rodzianko ett exemplar av resolutionen samt en lista på de föreningar, som instämde däri.

Fjorton dagars intensivt arbete föregick den stora demonstrationen, som ägde rum den 19 mars och i vilken 40,000 kvinnor deltog. I spetsen för tåget redo kvinnliga marskalkar med ett stort standar och två musikkåror. Mitt i processionen sågs en bil, omgiven av studenter, och i densamma åkte en av de största förkämparna för Rysslands frihet, Vera Figner (föret skildrad i R. f. K. i en liten skiss, Martyrer, av Gertrud Almqvist, n:r 9—10, 1912) samt ordföranden i rösträttsföreningen, d:r Schischkina Javein, bekant i Sverige från Stockholmskongressen 1911. Massor av åskådare hyllade tåget, där det drog fram, blommor kastades in i bilen, och överallt hördes ropet: "Länge leve kvinnans politiska rösträtt!" I tåget buros en mängd plakater, bland vilkas inskriptioner man lade märke till: "Plats för kvinnorna i konstituerande församlingen!" "Utan kvinnornas deltagande är rösträtten icke allmän!" "Fria kvinnor i ett fritt Ryssland!"

Deltagarna i tåget representerade alla yrken och samhällsklasser, kvinnor ur de bildade yrkena tågade sida vid sida med arbetarkvinnor och tjänarinnor. Som representanter för demonstranterna erhöles Vera Figner och d:r Javein tillträde till dumasalen. Dessa interpellade de deputerade angående arbetare- och soldatrådets ställning till kvinnorrösträtten och förklarade att ändamålet med demonstrationståget var att få denna ställning klargjord. Därpå återvände de till demonstranterna, och efter en god stunds väntan uppenbarade sig vice presidenten i arbetare- och soldatrådet, Skobelev, och höll ett tal, vilket slutade med orden: "För förverkligandet av edra rättvisa krav skola vi arbeta tillsammans med eder."

Detta svar tillfredsställde emellertid ingalunda demonstranterna, vilka fordrade att arbetare- och soldatrådets president, Tseidze, och dumapresidenten Rodzianko skulle komma ut till dem och lämna ett definitivt svar. Det svarades att Tseidze ej kunde komma, emedan han "förlorat rösten". Kvinnorna visste emellertid, att han kort förut i

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.

Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Rösträtt för Kvinnor.

1918.

Återigen stå vi inför ett nytt år, ett år, som möjligen kommer att medföra vår frågas lösning. Det är under dessa auspicer Rösträtt för Kvinnor väddar till sina läsare att mera energiskt än någonsin arbeta på tidningens spridning. Det får icke ske, att vi, när vi stå inför målet, endast äro en fåtalig skara, medan mängden av kvinnor alltjämt förbli ljumma och likgiltiga. Det är stora och krävande uppgifter, som vänta kvinnorna i deras egenskap av samhällsmedlemmar. Rösträtt för Kvinnor vill för sina läsare utreda och klarlägga dessa uppgifter, påpeka den politiska rösträttens betydelse för deras realiserande och i den mån den förmår det uppfostra kvinnorna till att begagna sin rösträtt på ett sådant sätt att det ländar det allmänna till nytta. Den uppehåller även förbindelsen mellan rösträttsföreningarna och meddelar vad som händer och sker inom rösträttsvärlden, såväl i Sverige som i andra länder.

I dessa sociala frågor ha under årets lopp värdefulla bidrag lämnats av många framstående pennor, bland vilka vi nämna Maria Almén, Anna Lenah Elgström, Maja Forsslund, Ellen Hagen, Gertrud af Klintberg, Anna Lindhagen, Hélène Philipson, Ester Röhl och Naima Sahlbom.

Bland dem som företrädesvis behandlat rösträttsfrågans vikt och betydelse äro sådana kända krafter på området som Emma Aulin, Signe Bergman, Hilma Borelius, Ester Brisman, August Bruhn, Frigga Carlberg, Ingrid Hallman, Ann Margret Holmgren, Karin Fjällbäck-Holmgren, Sigrid Kruse, Gulli Petrini, Jenny Richter-Velander, Hilda Sachs, Elin Wahlquist, Anna Wick-

duman talat till sjömännen, läto sig därför ej avspisas utan förklarade att de skulle vänta tills de fått svar av hr Tseidze — bara ja eller nej.

Vänta fingo de också göra, men varken den fuktiga väderleken eller den framskridna timmen avskräckte dem, fast de alla varit ute sedan kl. 10 på morgonen. De förklarade att de skulle stanna till dess de fått svar och att, om Tseidze alldeles förlorat rösten, kunde han nöja sig med att nicka eller ska-

sell, Augusta Widebeck, Elin Wägner och Hildur Öijer.

Skönlitterära bidrag ha influtit av bland andra Elsa Alkman, Fanny Alving, Anna Björkman, Elisabeth Krey-Lange, Elisabeth Kuylentierna-Wenster, Ragnhild Prim, Marika Stjernstedt och Gustava Swanström.

Eva Fröberg, Anders Lindwall, Lina Gren-Nilsson och K. G. Ossianilsson ha lämnat bidrag i bunden form och från många andra ha artiklar i olika frågor influtit.

På grund av de oerhört ökade kostnaderna i fråga om papper och tryck har redaktionen sett sig nödsakad att öka Rösträtt för Kvinnors pris till kr. 2: 50 pr år. Med tanke på det textinnehåll tidningen bjuder sina läsare måste priset alltjämt betraktas som mycket lågt, och det är under den fasta förhoppningen att det ökade priset icke skall inverka menligt på prenumerantantalet, som vi nu inbjuda till prenumeration för år 1918. Mätte det året bli ett glädjens och förnyelsens år och mätte kvinnorna komma till insikt om sin plikt att deltaga i samhällets angelägenheter. Sprid intresset för rösträtt och samhällskunskap, och sprid intresset för rösträttens eget organ.

Rösträtt för Kvinnor utkommer den 1 och 15 i var månad. Prenumerationspriset, postarvodet inberäknat, är kr. 2: 50. All prenumeration sker genom posten. I utlandet bosatta prenumeranter kunna även erhålla tidningen mot insändande av kr. 3: 25 i postanvisning till tidningens expedition, Karduanmakaregatan 6, Stockholm.

Lösnummer 15 öre.

ka på huvudet. Inför så mycken ihärdighet kunde varken Tseidze eller Rodzianko längre hålla stånd, utan båda kommo till sist ut och mottogos med ett större tal av d:r Javein. Hon började med att erinra om hur de ryska kvinnorna alltid stått vid människens sida i kampen för Rysslands frihet, hur de jämte männen vandrat i fängelse eller till galgen och jämte dem sett döden i ansiktet utan fruktan. Det vore därför kvinnornas oförytterliga rätt

Skutskärs Husmoderskola.

Skutskär.

tillhörig Stora Kopparbergs Bergslags A.-B. börjar sitt 10:de arbetsår den 14 jan. 1918. Undervisningen omfattar enklare och finare matlagning, bakning, konservering, städning, tvätt, glansstrykning, vävnad och växtfärgning, linne och klädsöm, trädgårdsskötsel m. m. Billig avgift. Prospekt och upplysningar mot porto.

att erhålla jämlikhet med männen i ett nytt fritt Ryssland. Hon framhöll att man i de principer, som fastställdes för framtidens fria styrelsesätt, proklamerat avskaffandet av alla streck, men glömt de streck, som röra kvinnorna, och slutade med orden: "Vi ha kommit för att säga er att de ryska kvinnorna för sin del göra anspråk på de mänskliga rättigheter, till vilka de som mänskliga varelser äro berättigade. Vi förklara att den konstituerande församlingen, i vilken endast ena hälften av nationen är representerad, kan på intet sätt betraktas som uttryck för hela folkets vilja, utan blott för hälften därav."

Efter d:r Javein talade Tseidze, mottagen med långvarigt bifall. Han yttrade endast få ord och slutade med: "Vi kunna icke tillåta att i ett fritt Ryssland kvinnorna alltjämt skola vara slavar, beröfvade sina rättigheter. I arbetare- och soldatrådets namn förklarar jag att vi skola kämpa för kvinnorrösträtten." (Fråga från en åhörare ur hopen: Vem ha ni nu att kämpa mot?)

Efter Tseidze trädde Rodzianko fram och mottogs med ovationer samt med ett nytt tal av d:r Javein, vari hon framhöll att det skulle vara skada om kvinnornas outtröttliga energi skulle användas till strid mellan könen liksom i England i stället för till gemensamt produktivt arbete, av vilket landet nu är i så stort behov. Hittills hade kvinnorna ej klagat, då männen vid deras sida saknat medborgerliga rättigheter i nästan lika hög grad. Nu är det emellertid annorlunda, nu vilja kvinnorna vara med, då landet mer än någonsin behöver alla krafter, då det stora verket på grundvalen av laglighet och rättvisa skall byggas.

"Vi vilja icke längre ha några löften om god vilja", slöt hon sitt tal. "vi ha fått nog därav. Vi fordra ett officiellt och tydligt svar — att kvinnorna skola få rösträtt till konstituerande församlingen. Vi skola icke lämna denna plats, förrän vi fått svar att kvinnorna skola få rätt att rösta till konstituerande församlingen, vilken endast i detta fall kommer att representera hela folkets vilja, d. v. s. att konstituerande församlingen sammankallas på grundvalen av allmän, lika, direkt och hemlig rösträtt, lika för män och kvinnor, då rösträtten icke är allmän utan kvinnornas deltagande."

I sitt svarstal förklarade Rodzianko att han väl kände de ryska kvinnornas uppoffrande arbete på det sociala livets alla områden, och att han ville till fullo understryka allt vad Tseidze förut yttrat. Han betvivlade icke att både provisoriska regeringen och duman fullt sympatiserade med tanken att bevilja kvinnorna rösträtt och slutade med ett råd till dem att vända sig till ministerrådets president, furst Lvov.

Demonstranterna sände då omedelbart en deputation till Lvov, som förklarade, att med "allmän" menade provisoriska regeringen att rösträtten skulle utsträckas även till kvinnorna.

Detta svar kom som en god avslutning, och äntligen kunde demonstranterna med gott samvete skiljas åt efter en väl använd dag.

Så stod alltså de ryska kvinnornas sak den 19 mars, och sedan dess ha de använt alla sina krafter till politiskt upplysningsarbete, så att kvinnorna må kunna bidraga till upprättandet av en demokratisk republik, där de få intaga sina platser vid människens sida.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover i landsorten sändas gratis o. franco.

Glädjebudskap från Amerika.

Kvinnorösträtten har segrat i New York.

Segerbuden följa tätt på varandra under årets sista månad. Samtidigt med telegrammet från England kom underrättelsen om att även New York äntligen trätt in i raden av de stater, som antagit kvinnorösträtten. Mitt i decembermörkret komma dessa budskap som strålar av ljus och hopp och med vissheten om all skörds mognad och all mödas lön.

Hur ha vi icke under årens lopp följt Amerikas, och särskilt staten New Yorks kvinnor under deras sega, ihärdiga arbete för den rätt, som nu skänkts dem i segerlön. Genom åtlöje, motstånd och hån ha de banat sig väg genom fördomarnas snår, och det är som hade deras ryggar raknat och deras pannor ljusnat under kampen. De ha rest sitt kvinnliga motstånd mot kapitalismen, egoismen och spritintresset, mot de makter inom samhället som offrat människors välfärd på egennyttans altare, och de ha haft rättfärdigheten på sin sida. De ägde icke bara arbetsviljan, uthålligheten och energien, utan de ägde också hänförelsen, som vitglödgade deras viljor, de ägde tron, som försätter berg.

Därför kunde nederlaget år 1915 icke nedslå dem, utan sporrade dem i stället till allt större ansträngningar. För var och en stod det klart, att år 1917 skulle bli ett segersår och så blev det även. New Yorks kvinnor visste att en verklig demokrati icke kunde komma till stånd utan kvinnorna. De hade stödet av landets förste styresman, de kunde peka på landvinningarna i Kanada, omvälvningen i Ryssland och det gynn-samma läget för rösträtten i England. De kunde vidare med tillförsikt säga sig, att sju stater i Amerika infört kvinnorösträtten under det gångna året, och att det nu är nitton stater, där kvinnorna åtminstone ha rösträtt vid presidentval.

Men vad kvinnorna satte sin största lit till var dock deras egen organisations växt och styrka. Den har varit medelpunkten och det centrum från vilket kraft och energi utstrålade, och där ha trådarna hållits samman av klarvakna hjärnor och fasta händer. I sta-

den New Yorks huvudkvarter har en stab av fem kvinnor arbetat, som ägnat all sin tid åt rösträtten, medan tio ledare för olika sektioner organiserat arbetet inom olika distrikt av staden. Allt har varit ordnat på det mest mönstergilla och praktiska sätt. Arbetet har varit fördelat på tio sektioner, av vilka var och en haft sitt arbete att sköta, och dessutom har det funnits tolv ledare, som lett kampanjen i olika delar av staten New York. Det finns snart sagt inte en skrymsla, dit man icke trängt, överallt väckande och manande och samlande kvinnorna i en gemensam aktion för mänskliga rättigheter. Det medlemskap, som staten New York enrollerat, uppgår till 800,000 kvinnor, ett antal, som vida överstiger de mäns, som äro anslutna till det demokratiska eller republikanska partiet.

På grund av sin egen styrka och solidaritet visste alltså New Yorks kvinnor hur fast deras ställning var, och de gjorde Susan Anthonys gamla valspråk: "Failure is impossible" till sitt stridsrop. Det var även övertygelsen om att den allmänna opinionen svängt till kvinnornas förmån, som föranledde Mrs Chapman Catt till slutorden i det stora anförande hon höll i Saratoga: "Antingen New York vinner eller förlorar, komma alla Förenta staternas kvinnor att inom två år erhålla full medborgarrätt."

Vi hoppas, att hennes förutsägelse kommer att slå in, ty segern i New York måste betecknas som den betydelsefullaste av alla rösträttssegrar i Amerika. Den kan medföra att kvinnornas rösträttsfråga kommer att lösas samtidigt och på en gång i alla stater genom en ändring i unionsförfattningen och icke gå igenom den långa proceduren i varje enskild stat. Sista gången en sådan federal lagstiftning genomfördes var vid neger-slaveriets upphävande, och även nu skulle det bli en för mänskligheten stor och genomgripande reform, som föranledde densamma. Ändringar i unionsförfattningen komma till stånd genom två tredjedelars majoritet i varje hus och två tredjedel i kraft som lag förrän tre fjärdedelar

av staternas legislaturer sanktionerat desamma.

New Yorks kvinnor stå nu vid målet, men ett mål, som endast är medlet till nya ansträngningar. Framför dem ligger alla de nya uppgifter, som hopats under årens lopp och som de äro villiga att lägga på sina skuldror med samma arbetsglädje, som sporrat dem under kampen för rösträtt. I dessa dagar gå många tankar till ledaren för den internationella rösträttsrörelsen, Mrs Chapman Catt, som från och med nu är medborgare i staten New York. Hennes krafter, och varit bundna vid rösträttsarbetet, och hennes organisationsförmåga äro nu lösgjorda, men säkert blir det alltjämt som bäraren av kvinnornas idéer hennes röst blir hörd och hennes verksamhet förspord. Och tillsammans med de bästa av sitt lands döttrar kommer hon att bereda rum för de tider, då krigets mardröm icke skall tynga folket, utan rättfärdigheten och förnuftet bilda grundstenarna på vilka den nya samhällsbyggnaden kommer att vila.

Gurli Hertzman-Ericson.

De nya barnavårdsnämnderna.

Under loppet av de närmast kommande veckorna skola i en stor del svenska kommuner val företagas av kommunala nämnder och styrelser. På grund av ny lagstiftning, vilken träder i kraft den 1 januari 1918, får en av dessa nämnder, nämligen barnavårdsnämnden, sig hädanefter tilldelad ett alldeles nytt, mycket stort och betydelsefullt arbetsområde; dessa nämnder skola nämligen föra ut i livet alla i den omtalade lagstiftningen införda nya bestämmelser till skydd för utom äktenskap födda barn och deras mödrar. Det är barnavårdsnämnderna, som skola mottaga alla anmälningar om födelse av barn utom äktenskap och för vart och ett av dessa barn tillsätta barnavårdsman; de skola dessutom organisera hela det maskineri, som måste ställas till barnavårdsmännens förfogande, ifall de skola kunna gå i land med sin uppgift att skaffa barnen och mödrarna det moraliska och ekonomiska bistånd, som ligger i fastställande av fa-

derskapet och tillseende, att utdömda eller avtalade uppfostringsbidrag också verkligen komma att utgå och lända barnen och mödrarna till nytta. Och sist, men icke minst, är det barnavårdsnämnderna, på vilka det hänger, om hela denna lagstiftning skall bli tillämpad i samma anda, som besjälade dess tillskyndare och skapare.

Alla, som hysa intresse för att denna nya lagstiftning alltså skall bli mera än en lag på papperet, vilket man väl tyvärr måste säga blivit fallet med den lag om vanvårdade och sedligt försummade barn, för vars skull barnavårdsnämnderna ursprungligen tillskapades, böra nu tillse, att dessa nämnder överallt erhålla en sammansättning, som gör dem skickade att fullgöra sin nya och stora uppgift. Framför allt är det både att hoppas och att vänta, att kvinnorna inom varje kommun skola varmt intressera sig för dessa val och med råd och dåd bistå de valberedande och väljande myndigheterna, då det gäller att till dessa nämnder skaffa så lämpliga personer som möjligt.

Som barnavårdsnämnder ha hittills fungerat skolråden eller, där folkskolestyrelse finnes, denna eller ett utskott ur densamma. En kommun, som så önskar, kan emellertid mycket väl tillsätta särskild barnavårdsnämnd, men i så fall måste motion härom väckas på kyrkostämman.

På de flesta ställen kommer emellertid sannolikt den gamla ordningen att bibehållas att skolrådet fungerar jämväl som barnavårdsnämnd; här kan det dock, och detta gäller även kommun, som eljest icke i år väljer nämnder, bli fråga om att öka antalet ledamöter i skolråden, för att de skola bli i stånd att tillfredsställande fylla sina plikter. Även härom måste motioneras, och de som mest äro intresserade av att dessa nämnder skola bli väl sammansatta, böra göra sig underrättade om, hur ärendet ligger inom deras kommun, tänka på lämpligt personval och i tid vända sig med sina framställningar till vederbörande myndigheter.

*Prenumerera i god tid på
Rösträtt för Kvinnor.*

Ur bokmarknaden.

Marika Stjernstedt: En officershistoria. Albert Bonniers förlag. 305 sid. Pris kr. 5:50.

Litteraturen har alltid varit en trogen återspeglning av tidens själsrörelser och under de senaste åren har världskriget angivit grundtonen i de moderna författarnas diktning. Det har knappast varit möjligt annat, ty de världsskakande händelserna ha icke bara skapat lidandet, nöden och smärtan i dess högsta potens, utan det har även alstrat reaktionen mot dess förnuftsloshet, kärleken till alla dem, som gemensamt bära dess tunga och viljan till rättfärdighet.

Dessa röster göra sig alla förnimbara i Marika Stjernstedts vackra och tänkvärda bok, En officershistoria, som lyfter sig till ett högre plan än författarinnans föregående diktning. Marika Stjernstedt har alltid förstått konsten att berätta så att hon väckt intresse för sitt ämne, även om dess obetydlighet kommit oss att önska att hon påtagit sig större uppgifter. Och med varje ny bok hon givit har hon vuxit, den objektiva kylan har fått vika för medkänslan, problemen ha djupnat, karaktärs-skildringen vunnit i fasthet, medan stilens distinkta klarhet förblivit densamma. Maria Stjernstedt har aldrig behövt starka uttryck för vad hon känner, hon verkar med enkla medel, men i föreliggande bok kunna de nå en sublim höjd.

En officershistoria är en psykologisk människostudie, men den är också en protest mot krigets grymhet och vanvett, den kristalliserar ut de känslor, som behärska oss, då vi maktlösa måste åse att rätten trampas under fötterna och att våldet triumferar. Den visar oss hur en relativt hederlig och praktisk ung man frestas att begå en neslig handling, som han under andra förhållanden aldrig skulle varit i stånd till; det är krigets upplösande av vanliga begrepp om tro och heder, som verkar korrumpierande på karaktärerna och förvirrar de moraliska begreppen. Med logisk blick visar författarinnan hur människan, utslungad från den sfär där lagar och förordningar reglera hennes tillvaro, mister sitt jämviktssläge och tillägnar sig grottmänniskans instinkter.

Men det finns också en djup ödmjukhet i Marika Stjernstedts bok. Icke den ödmjukhet, som håller till godo med förhållandena sådana de äro, utan den ödmjukhet som födes av tanken på mänsklighetens långa utvecklingsväg med dess brott och misstag, dess tusen återfall, men också med dess gradvisa framåtskridande. Hon väntar inte att få uppleva rättfärdighetens seger, ty hon känner människornas begränsning, men det är luft och vidd kring hennes tankar, det är evighetsperspektivet under stjärnorna, som kommer henne att med Luka utbrista: "I tusenden av år, alltifrån utristernas stumhet, har mänskligheten vuxit fram

mot fullkomningen långsammare än en mask krälar över vägen, och jag skulle inte kunna bära ett verk icke blev färdigt under mina ögon?"

Men varken Marika Stjernstedt eller bokens hjälte förtvivlar om vägens riktning. Det uppenbaras i bokens sista sidor, där Maria ligger på halm-bädden med det sovande barnet vid sitt bröst. Vägen, som skall leda ur mörkret och fasorna, mänsklighetens, utvecklingens väg, den är så enkel, så sublim i sin upphöjda storhet, den är "ingenting annat än ljusglorian kring ett litet barn, inför vilket alla syntes böja sig med godhet, och om vilket de likväl intet visste, mer än att det en gång skulle vara med bland dem, som buro, bördan vidare, då de själva försvunnit."

Framtiden, de nya länkarna i den gamla kedjan, är räddningen ur hopp-loshetens mörker, och mitt under fasorna och armodet och förnedringen sprider moderskärleken sitt förklarande skimmer över tillvaron. Den lyfter Maria över hennes eget hårda öde, ty hur arm hon är, finns det alltid något hon skall kunna ge. Att denna moderskärlek har Marika Stjernstedt givit de vackraste uttryck och den är solstrålen, som kastar sitt ljus över de dystra tavlor av mänsklig dårskap, hat och orättfärdighet, som författarinnan med sin stils pregnans rullat upp för vår syn.

Gurli Hertzman-Ericson.

Gerda Meyerson: Arbeterskornas värld. Hugo Gebers förlag. 172 sid. Pris kr. 3:50.

Då Gerda Meyerson ger oss en skildring av arbeterskorna, deras värld, deras förhållanden, deras arbete, då gör hon det med den rätt, som vederhäftighet och mångårig erfarenhet ger.

Hon beskriver själv, hur hennes intresse kom att väckas och hur sedan just verksamheten bland arbeterskorna kom att fylla hennes liv, blev hennes livsuppgift.

"Under 22 år", skriver hon, "har jag stått i ständig personlig beröring med representanter för olika kvinnliga yrkesgrupper: fabriksarbeterskor av alla slag, hemarbeterskor i en mängd olika fack. Jag har sett inneboendesystemet i dess mest motbjudande former. Jag har sett de övergivna ogifta mödrarnas förr så obeaktade kamp för sig och barnen. Klena och sjuka arbeterskors ständiga vandring mellan sjukhuset, arbetsplatsen och pantlånaren och äldres, i förtid utslitna liv på svältgränsen för att i det längsta undgå fattighuset. Jag har sett hemarbeterskor tråla vid stiek- eller symaskiner med arbetsplatsen tätt invid köks-spisen för att icke behöva stiga upp för att då och då röra i pannan eller för att äta, hemarbeterskor, som på 14-16 timmars arbetsdag förtjänade 1 kr. till 1:50. Jag har vandrat genom många olika slags fabriker i Sverige och i utlandet och sett, hur kvinnans arbetskraft i allt större utsträckning tages i

Valborg Ulrich,

själen i Kvinnliga kontorist- och expeditörens och en på många områden intresserad och vaken personlighet, fyllde den 11 december 50 år. Genom sin spänstighet och sitt ungdomligt rörliga sinne är fröken Ulrich ett bevis bland många på att de femtio åren ingalunda förmått stäcka själens utveckling, och de kontorister, vilka betrakta henne som sin samskyldiga föstermor, finna henne alltjämt som en av de gladaste i de ungas krets och en av de påhittigaste när det gäller att roa andra. Trots sin ansträngande verksamhet, eller kanske just på grund därav, har fröken Ulrich ett varmt intresse för rösträttsrörelsen. Man ser henne aldrig utan det internationella märket, vilket hon bär som ett tyst agitationsmedel, hon har varit en värderad talare på Stockholms F. K. P. R:s samkväm och hennes namn har även varit synligt i Rösträtt för Kvinnors spalter. Hennes anföranden äro alltid präglade av den humor, som verkar befriande och hennes kloka och varma personlighet gör henne till en gärna sedd gäst i alla kvinnokretsar.

G. H. E.

Ny kvinnlig stadsfullmäktig.

Vid röstsammanräkning i Malmö till återbesättande av den genom statsrådet Rydén avsäglade lediga platsen i stadsfullmäktige befanns fru Anna Stenbergh ha kommit närmast de på arbetarepartiets lista förvalda och intar nu sin plats i Malmö stadsfullmäktige.

Kvinnlig utmärkelse.

I Kristiania har d:r Ingeborg Sæter blivit utnämnd till stadsläkare i 3:e kretsen. Det är första gången en kvinna innehar sådan befattning i Norge och saken är för den skull ganska anmärkningsvärd. D:r Sæter har sedan år 1914 praktiserat i Kristiania, och vid sidan av sin privatpraktik har hon varit anställd som assistent hos sundhetsinspektören.

anspråk inom snart sagt alla industrigrenar. Jag har sett mörka, ohygieniska, utan minsta tanke på de arbetandes hälsa inrättade arbetslokaler och jag har sett fabrikskylor, inrättade med alla nutidens bästa anordningar för hygien och bekvämlighet.

Så har jag också fått se något av arbetarnas kamratliv, den uppoffrande hjälpsamheten, men också den stora bristen på enighet och solidaritet, den ringa förståelsen hos flertalet arbeterskor för sammanslutningens betydelse, medan ett fåtal för kårens bästa entusiastiska kvinnor oegennyttigt söka samla, organisera, upplysa.

I arbetarnas krets har jag mött bitterhet, hatfullhet mot bättre lottade, hopplöshet och sorglig oemottaglighet för det ideella. Men oftare har jag mött den mest beundransvärda förnöjsamheten, den segaste uthållighet under otroliga svårigheter, den lyckliga förmågan att ta vara på minsta glädjeämne, längtan efter ideellt livsinnehåll och hos många den levande religiösa tro, som förädlar och bär genom de vidrigaste bekymmer.

För den, som närmare vill ha reda på allt det, som rör kvinnorna som industriarbeterskor, kan boken betraktas som en fullkomlig uppslagsbok. Man får t. ex. veta, vad kvinnorna sysselsätts med inom industrien och till vilket antal de äro engagerade inom de olika yrkena. Så lämnas en redogörelse för löne- och arbetsförhållanden inom en del yrken och i följande kapitel behandlas skyddslagstiftningen, stuve-riarbeterskorna, bostadsfrågan, semes-

Kvinnorösträttens ställning till tidens frågor.

Samhällsmoderlighet än en gång.

En resa, från vilken jag först härom dagen återkommit, har hindrat mig från att förr besvara fru Petrinis genmale på min artikel Samhällsmoderlighet i n:r 21 av Rösträtt för Kvinnor. Ehuru sent begagnar jag dock tillfället — det kan endast vara till rörelsens förmån att dess fundamentala idéer dryftas. Blott så, i brytningen mellan olika uppfattningar klarna och utformas de, hållas levande, alldeles som en människas livsåskådning formas genom kampen mellan motsättningarna kring henne.

Fast egentligen behöver jag knappast vittna om att denna uppfattning är min — hade den icke varit det skulle jag ingen orsak i världen haft att publicera min artikel. Att fru Petri- ni icke hyllar samma åskådning är lika tydligt. Det framgår redan av den förebrående ton, vari hon omnämner att de anmärkningar jag framställt ingalunda äro nya utan allt som oftast återkomma, "vanligen från personer, vilka haft så gott som ingenting med rösträttsarbetet att göra" — en fras, ur vilken man synnerligen lätt avläser undermeningen: "vad veta de alltså om det de anmärka på!"

Vilket är ungefär lika dräpande som om en riksdagsman skulle besvara en kvinnlig vädjan i någon politisk fråga med: "Vad vet den om politik, som icke haft med riksdagsarbetet att göra!"

Man bör icke, för att använda ett bildligt uttryck, anse att riksdagsarbetet är hela politiken och F. K. P. R. ett slutet förbund, ett frimurarskap inom vilket ingen opposition, intet tankebyte annat än i de officiella fårorna tåles. Att små tendenser i den vägen existera är ju tydligt — annars kan man väl knappast förklara varför icke dessa, enligt fru Petri- ni, täta anmärkningar (och att de verkligen varit rätt många har jag märkt på den varma anslutning till min lilla artikel jag fått mottaga) föranlett diskussion långt före detta och med en mindre förebrående inledare än fru Petri- ni tåten.

terfrågan, hemarbeterskorna, de minderårigas arbete m. m. I kapitlet om fabriksstråarna ges en skildring av fabriksstråarnas och intressekontorens verksamhet och slutligen berör författarinnan arbetslöshetsproblemet och skildrar en del nödhjälpsarbeten, som igångsatts under kristiden.

Gerda Meyerson besitter i hög grad förmåga att väcka ett allt starkare intresse för sitt ämne, detta helt säkert mest beroende på den personliga prägel, hon givit sitt arbete. Man tar med intresse del av alla de fakta hon kommer med, men man läser med ännu större intresse hennes blickbilder från olika fabriker, hennes skildringar av de många olika förhållanden, hon mött, och man får ett starkt intryck av hennes personliga uppfattning i en hel del hithörande frågor.

Hon säger i sitt företal att hon skulle önska "att boken kunde nå till vidare kretsar, till dessa många som tanklöst begagna sig av de tusende lyx- och nödvändighetsartiklar, i vilkas tillverkning arbeterskan ej blott — ofta till underpris — säljer sin arbetskraft utan i oräkneliga fall också säljer hälsa, livsglädje, människovärde. Och jag önskar jag kunde visa *människan*, där många blott se den mer eller mindre billiga varan."

I denna sin avsikt har hon till fullo lyckats. Och värdet av hennes bok kommer icke minst att uppskattas av alla dem, som var på sitt område deltaga i arbetet för en förändring till det bättre i kvinnornas ställning.

Karin Fjällbäck-Holmgren.

Fru Petri- ni förebrår mig t. ex. den okunnighet, som hon anser att mitt påstående att "kvinnosak för flertalet socialt intresserade kvinnor är endast rösträtt" avstojar och upplyser mig om att kvinnosaken är mycket äldre än kampen för rösträtten. Jag tycker bara upplysningen visar en val djup tilltro till den naturnödvändiga grova okunnigheten hos en "som haft så gott som ingenting" etc.

Jag skulle tro att t. o. m. en högerman vet detta. Jag skulle också tro att vi alla veta vad fru Petri- ni sedan — efter vad hon tyckes tro — till mitt gendrivande meddelar, nämligen att rösträttskvinnorna i skilda föreningar äro verksamma för olika sociala mål, att när kvinnor fingo rätt att bli stadsfullmäktige, måste vederbörande ofta nog gå till rösträttsföreningarna för att finna dem o. s. v.

Med samma rätt skulle förstås de andra olika föreningarna kunna säga att vederbörande fingo gå till dem — detta inom parentes. Ty vem har tvivlat på att bland rösträttskvinnorna, antingen de äro medlemmar av den eller den föreningen, finnes själva blomman av praktisk kvinnokraft? Frågan gäller alls icke detta — som helt enkelt icke kan ifrågasättas — ett sådant faktum är det. Nej, frågan gäller fortfarande varför F. K. P. R. icke till kvinnornas och samhällets fromma sammansmälter alla dessa skilda sociala kvinnointressen till en enda stor strävan av "samhällsmoderlighet" — varför F. K. P. R. i stället — enligt fru Petri- nis egna ord — "inom rösträttsföreningarna arbeta de endast för rösträtt" — avkopplat alla andra kvinnofrågor från arbetsprogrammet, vilket nu utslutande upptar kampen för rösträtt. Därigenom har man visst uppnått många goda resultat, men också det mindre goda, att kvinnosaken, detta invecklade komplex av psykologiska, sexuella och moraliska frågor — alla olösta, alla skriande mot skyn — för flertalet kvinnor, för "de djupa leden", utkristalliserats så att säga till blott en fordan på rösträtt — varvid man kan befara att det levande medvetande om alla kvinnornas ömtåliga problem, utan vilken vår rösträtts seger (då vi en gång nå den) icke får den genomgripande betydelse den bör ha — lätt kan avtrubbas. Och detta kan minsann ske fastän kvinnosaken är äldre än kampen för rösträtten — ja, kanske *just därför*.

Avkopplingen har skett i kraft av Landsföreningens beslut.

Det är det enda svar på min fråga jag får.

Jag har satt frågetecken för detta beslut och dess konsekvenser.

Som skäl för beslutet ger fru Petri- ni utan vidare — blott beslutet självt! Det förtjänade dock — efter fru Petri- ni var inne på en liten historik — att framhållas att Landsföreningens beslut blott var följden av Internationella rösträttsalliansens förhandlingar på rösträttsalliansens i Budapest år 1913, där den tog ställning till frågan huruvida de skilda ländernas rösträttsföreningar borde på sina program ha endast rösträtt eller även andra kvinnofrågor. På denna kongress talade man för övrigt enligt deltagarnas berättelser "mer om den vita slavhandelns utrotande än om rösträtt". Vilket dock icke hör hit, emedan detta i huvudsak skyldes mrs Chapman Catt och eftersom frågan i det här sammanhanget endast gäller den svenska kvinnorösträttsrörelsen.

Detta gör också att fru Petri- nis argument för rösträttskvinnornas "aktiva pacifism" icke heller angår mig; ty jag har aldrig hört talas om att Jus Suffragis tillvaro under kriget skyldes svenska rösträttskvinnor.

För att emellertid återvända till Internationella rösträttsalliansens beslut, så gick det ju ut på att varje land skulle äga rättighet att bestämma om det på sin rösträttsrörelses program ville ha biott arbete för rösträtt eller icke.

Hur Sveriges rörelse bestämt veta vi ju. Enligt beslut på centralstyrelsemöte avhåller sig Landsföreningen av princip från att göra uttalanden i andra än rena kvinnofrågor, där den kan förutsätta att alla dess medlemmar äro eniga."

Dessa fall ha icke varit så värst många. I min artikel nämnde jag några av dem, och det torde kunna förutsättas, att hade jag glömt några av betydelse, skulle nog fru Petri- ni ha påmint mig.

Däremot vet jag gånger då man sökt få Landsföreningen att yttra sin anslutning till humanitära frågor, som blivit aktuella och fordrat handling, men att den vägrat, ibland den enda av alla tillfrågade kvinnokorporationer (daribland flera politiska).

Jag skulle kunna draga fram än flera exempel på Landsföreningens "neutralitet" — t. ex. de svarigheter som försök att driva pacifistisk propaganda inom dess maktområde mött o. s. v., men det sagda får vara nog. Vi äro i alla fall framme vid den punkt, där man bakom alla detaljmarkeringar, alla skäl och förklaringar hit och dit ser vägen dela sig som vi alla gå på — ser att denna fråga är själva klyftan mellan två huvudlinjer inom den medvetna, svenska kvinnovärldens strävan — och att allt som vi i den yttra är ägnat att belysa meningsskiljaktigheterna mellan, för att uttrycka mig grovt och enkelt men belysande, oss feminister och dem, vilka känna som en framstående rösträttskvinna uttryckte det till mig härom dagen: "Jag hatar feminismen!"

Själv hör jag ju, som jag i min artikel vittnade, till feministerna och om feminismens mål och väsen uttryckte jag mig med så pass stor tydlighet i min artikel Samhällsmoderlighet, att jag här icke behöver ingå derpå. Jag blev icke förvånad över yttrandet — fast det ju varit förklarligt om jag blivit det — när har man väl hört en man säga, att han avskyr *manligheten*?

Nej, jag förstod att det var det förlöjligade i feminismen hon avskydde med ett av männen kanske lika mycket som av rörelsens egna små löjligheter inympat förakt — detta hastiga förakt, vilket så ofta kastar ut barnet med badvattnet.

Men det är antagligen på den meningsskiljaktigheten det beror att det är så sällan en kvinnofråga dyker upp om vilken "Landsföreningen kan förutsätta att alla dess medlemmar kunna vara eniga".

Det är väl också därför den under kriget kunnat fasthålla sitt beslut (ty ett beslut är ju icke *i och för sig stadfast till evig tid*, fast man kunde ju tro det av fru Petri- ni) att endast sysselsätta sig med rösträtt!

Tänk om i stället enighet hade rått mellan kvinnor, medvetna om sin kvinnlighets, sin moderlighets plikt att verka som fredsvivare utan återvändo quand même! Icke blott som ju skett med visad fredsvilja här och var i F. K. P. R:s lokalföreningar — nej, i en stor, samlad oavslutad yttring, ett exempel för kvinnorna i andra neutrala länder, en styrkekälla för de kämpande pacifisterna i de krigförande staterna!

Jag säger bara: *tänk!*

Då skulle förstås rösträtten äventyrat, att en del vredgade högerpartier uppskjutit dess lösning några år.

Men jag undrar om icke högre värden dock vunnits — medvetandet utåt och inåt, att kvinnorna vetat handla som *mödrar*.

Återigen den invändningen — ja,

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
 1 Barnhusgatan 1
 (hörnet av Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare
MÖBLER
 i ek, mahogny, valnöt samt andra
 träslag äfven målade, till billigaste priser.
 Allm. Tel. 114 10 Riks Tel. 65 05

Elegant
 kemiskt tvättad och pressad blir Eder
 kostym, klänning, kappa eller överrock,
 om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
 GÖTEBORG

men kvinnor verka ju i speciella freds-
 föreningar?

Ja, gott och väl, men ser ni icke att
 det är den innersta kärnan i spörsmålet,
 detta som för mig står som ide-
 alet — en F. K. P. R., vilken ju inför
 allt Sverige står som sammanfattningen
 av *medveten* svensk kvinnokraft,
 verkligen också bliven till en syntes
 av vad denna kraft vill.

Där är kärnan.
 Som det nu är med de många olika
 riktningar, som finnas inom F. K. P.
 R., är man alls icke säker på det.

Man är icke ens säker på att icke
 somliga rösträttskvinnor vilja ha röst-
 rätt blott för att kunna motverka de
 reformer i en del frågor, som det just
 är kvinnans plikt att föra fram. Med
 detta vill jag icke högerkvinnorna till
 livs. Jag är säker på, ja, jag vet det
 — att många av dem äro nitiska femi-
 nister och pacifister. Och med mitt ut-
 tryck "de övriga" — de, vilka icke
 kunna enas i de för kvinnorna särskilt
 viktiga frågorna — bättre lagstiftning
 för barnens skydd, sexualreformer,
 fredsfrågan och dylikt som ju äro
 olika aspekt av det speciella kvinno-
 evangeliet om skydd för svaga, upp-
 rättelse åt förtrampade — "deras av-
 gång är ingen förlust" — med detta
 uttryck har jag velat ha fram att ett
 klart deklarerande av en pacifistisk
 och feministisk ståndpunkt blott skulle
 vara till F. K. P. R:s fördel — skulle
 skilja fåren från getterna — skulle av-
 skilja ur rörelsen element, vilka sedan
 vi väl fått rösträtt blott skulle vara
 oss till skada genom att inom vårt eget
 läger motarbeta våra ideal, vår strä-
 van att i denna människans värld införa
 aktning också för kvinnornas rätt —
 mödrarnas rätt till sina barn i *alla* be-
 mörkelser.

Här kommer jag till det djupaste dju-
 pet i klyftan.

Allt vad jag sagt är blott ord, ord,
 för den vilken i kvinnorörelsen och
 kampen för rösträtt blott ser en strä-
 van efter bättre villkor på arbetsmär-
 naden. Medan jag (och som väl är
 många andra) däri i stället huvudsak-
 ligen se medlet till den revolution i det
 samhällsliga medvetandet jag ovan
 antytt. Där stå vi mot varandra på
 ömse sidor om klyftan — de, vilka så
 när som på "detaljen rösträtt" (ut-
 trycket bör sättas inom citat, så är det
 menat) finna allt i sin ordning i denna
 den bästa av världar, där man blott
 behöver högre lön, så är allting bra
 — och de, som se det skriande behovet
 av en genomgripande livsförändring
 — en världsomvändelse — invånarna i
 den värld som är — längtarna till en
 bättre.

Till de sistnämnda — det behöver jag
 väl för övrigt knappast tillägga, så
 självklart är det ju — vet jag att alla-
 de bästa, att största delen av rösträtts-
 kvinnorna höra. Det är därför jag vå-
 gat vara så uppriktig — vågat visa på,
 att den väg vi äro inne på enligt min
 mening icke riktigt gör oss själva

rättvisa eller ger vår högsta strävan
 tillräckliga mål.

Det är därför jag vågar tro att Röst-
 rätt för Kvinnors spalter skola komma
 att stå öppna för en fortsatt diskus-
 sion i detta ämne, där intresserade,
 oförhindrade av genmälesteknikens
 bråte, kunna vidare få avhandla dessa
 av fru Petrini och mig vidrörda
 spörsmål. Därför jag hoppas på att
 det kommer att finnas så pass intres-
 serade, att de vilja diskutera dem.

I varje fall har jag efter detta intet
 att tillägga.

Stockholm 10 dec. 1917.

Anna Lenah Elgström.

Om det kan glädja fru E., vill jag
 gärna upplysa henne om, att jag, tvärt
 emot vad hon tror, är en stor vän av
 diskussioner och tankeutbyte. Hon be-
 höver ej heller vara orolig för att frå-
 gan om rösträtts förhållande till an-
 dra kvinnofrågor ej varit tillräckligt
 beaktad, förrän hon tog upp den. Den
 har varit föremål för allvarliga över-
 läggningar från så många synpunkter,
 att den för oss syntes utdebatterad, när
 vi fattade det för fru E. så besynner-
 liga beslutet, att i regel ej göra of-
 fentliga uttalanden annat än i de
 egentliga kvinnofrågorna. Att därav
 dras slutsatsen att vi avkopplat *alla*
andra kvinnofrågor är en förvräng-
 ning, som är så mycket mer obegrip-
 lig, som jag i mitt genmäle så tydligt
 framhållit, att rösträttsföreningarna
 ständigt och jämt från första början
 och intill nu strävat att intressera
 kvinnorna för alla möjliga sociala,
 kommunala och politiska frågor och
 framför allt att väcka deras ansvars-
 känsla. Detta är dock det väsentliga-
 ste av allt. Mötesresolutioner och pe-
 titioner kunna nog vara nyttiga och
 nödvändiga, men bero de blott på en
 tillfällig stämning, och ligger där icke
 bakom insikt, allvar och ansvarskän-
 sla, väga de icke mycket.

Vad fredsfrågan beträffar, ansågs
 den böra till de frågor, som L. K. P. R.
 under förhandenvarande omständig-
 heter kunde göra till föremål för ett
 uttalande. Redan på centralstyrelse-
 mötet 1915 (det första efter krigsut-
 brottet, antogs på ett möte på Strand
 Hôtel följande resolution: "Kvinnor
 från hela Sverige, samlade i huvud-
 staden med anledning av L. K. P. R:s
 centralstyrelsemöte, vilja i känslan av
 det pågående världskrigets oerhörda
 tryck uttala sin solidaritet med varje
 strävande att uppnå en snar, god och
 på varaktiga grunder byggd fred samt
 beklaga, att vi icke kunna stödja des-
 sa strävanden jämte med kraften av
 den fulla politiska medborgarrätten.")

Sedan höllos fredsfrågan i ett stort
 antal lokalföreningar, och de flesta an-
 slöto sig till "Uppropet för varaktig
 fred". När Rosika Schwimmer kom
 från Amerika för att få kvinnor med
 sig till kvinnornas fredskongress i
 Haag, höll hon sitt fredsfrödrag i
 Grand Hôtels stora sal på inbjudan av
 F. K. P. R. i Stockholm. Numera kan
 man väl knappast tala om rösträtt
 utan att sätta den i samband med fre-
 den. Självt har jag under de sista åren
 talat om fred i mina rösträttsfrödrag,
 och rösträtt i mina fredsfrödrag, så
 att skillnaden varit ganska liten om
 jag uppträtt på ett rösträtts- eller
 fredsmöte. Pacifisterna synas mig san-
 nerligen icke ha någon anledning att
 beklaga sig över rösträttsförening-
 arna.

Och den där djupa klyftan, vid vil-
 ken fru E. tycks svindla, den existerar
 nog mest i hennes egen fantasi. At-
 minstone måste de rösträttskvinnor
 vara få, som stå på andra sidan. Eller
 tror verkligen fru E. att det finns så
 värst många i våra dagar, som anse
 vår värld vara den bästa av alla värld-
 ar, bara kvinnorna få rösträtt, eller
 som vilja ha rösträtt enbart för att få
 högre lön. Man behöver verkligen icke

Korta anmälningar.

Radium och radioaktiva processer.

är titeln på en bok, som nyligen utkom-
 mit samtidigt i Sverige och Norge, utgiven
 av de båda kvinnliga docenterna Eva Ram-
 stedt vid Stockholms högskola och Ellen
 Gleditsch vid Kristiania universitet. Som
 bekant är det Nobelpristagaren Madame
 Marie Curie, som upptäckt radium och ut-
 fört ett storartat vetenskapligt arbete på
 detta område. Båda författarinnorna ha
 varit hennes lärjungar. Då radiologin är
 en vetenskap som tillkommit under de sista
 årtiondena och därför är ganska obekant
 för de flesta, är boken synnerligen att re-
 kommendera.

Sveriges belgiska barn i Schweiz

är rubriken på en liten broschyr, som fru
 Anna Glasell Andersson skrivit, och vru
 hon lämnar en både underhållande och liv-
 lig skildring av den barnkoloni, som på
 svenskt initiativ kommit till stånd i Schweiz.
 Genom det intensiva arbete fru Glasell An-
 dersson nedlagt på att rädda den uppväxan-
 de generationen från krigets förödelse är
 hon värd den allra största tacksamhet från
 alla dem som erkänna broderlighetens och
 den mänskliga solidaritetens värde, och
 säkerligen kan man inte visa sin tacksam-
 het på ett bättre sätt än att söka möjlig-
 göra att den koloni, som nu består av 75
 barn må kunna utökas till ett hundratal.
 De små skyddslingarna komma i ett rent
 personligt förhållande till sina välgörare
 och det är även sörjt för att de få känne-
 dom om det land, genom vars försorg de
 räddats undan så mycket av livets elände.
 Broschyrens titelblad prydes av några lev-
 nadsglada småttningar mot en bakgrund av
 snöhöljda alptoppar.

Ljusglimt

är namnet på en förening, vars tioåriga
 verksamhet är välkänd för alla socialt in-
 tresserade, och nu är namnet även förbun-
 det med en tidning, som publicerats med
 anledning av tioårsjubileet och som, både
 vad utstyrelse och innehåll beträffar, står på
 en konstnärlig nivå. Louise Hagberg be-
 rättar om föreningens tillkomst och verk-
 samhet, hur den genom donationer och bi-
 drag stadigt gått framåt och hur genom
 dess försorg gamla uttröttade och utarma-
 de kvinnor slippa att komma fattigvården
 till last och kunna bevara sin självstän-
 dighet. Föreningen har under de gångna
 tio åren utdelat pensioner till 25 gamla, och
 nu har man kommit så långt att inom en
 snar framtid ett ljusglimts hem för tio pen-
 sionärer kan upprättas. Bland de värdeful-
 la bidragen till tidningen kunna nämnas
 En egen vrå av Ellen Key samt artiklar av
 Anna M. Roos, Oscar Montelius, Lotten
 Dahlgren och Sven Hedin. Bo Bergman och
 K. G. Orsiannilsson bidraga med dikter och
 kronprinsessan med egenhändig tagna foto-
 grafier. I Tankar om alderdomen lämnas
 enquetebidrag av en del kända personer,
 och till slut må nämnas att Hilding Ny-
 mans omslagsvignett är både väl funnen
 och konstnärligt tilltalande.

känna sig ensam och utvald numera
 för att man längtar efter fred och en
 världsoordning, som betryggar rätten
 och freden. Det är hela mänsklighe-
 tens gemensamma hopp, det enda som
 håller den uppe. Kanske finns det ännu
 så torra hjärtan, att de inte annam-
 nat det evangeliet, men det är ganska
 misslyckat att leta efter dem just bland
 rösträttskvinnorna. De ha alltför län-
 ge vant sig vid tanken på att kvinnor
 ha ansvar inför samhället för att
 inte veta, att de äro kallade till det ny-
 daningsarbete som stendar. Och när
 det nya samhället skall byggas upp,
 skola de icke glömma kvinnors och
 barns rätt; hela deras rösträttsarbete
 har varit en strid för rätten emot mak-
 ten. Vi våga hoppas, att de skola vara
 minst lika väl beredda som andra,
 även om de hysa olika åsikter mot fru
 E. i en sådan teknisk "detalj", som i
 vilka frågor man bör fatta resolutioner.

Gulli Petrini.

ENERGON PILLER
 FORORDAL AV LÄKARE
 Vid allmän svaghet,
 nervositet, överansträng-
 ning och sömnlöshet.
 A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
 Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Rösträttsåret — rösträttsöret.

En korrespondent till tidningen har
 insänt följande beaktansvärda förslag,
 som vi härmed låta utgå till vidare
 kretsar. Vore det icke skäl att anslå
 år 1918 till kvinnornas speciella röst-
 rättsår och genom listor söka förmå så
 många som möjligt av svenska kvinnor
 och män att dagligen offra 1 öre till
 rösträttsens fromma. De, vilka så önska,
 kunde erlagga hela beloppet i början
 av året och till gengäld få, dels med-
 lemskap i F. K. P. R., dels tidningen
 Rösträtt för Kvinnor. Vore icke detta
 något som föreningarna ute i landet
 skulle kunna ställa sig i spetsen för?
 En summa i ett för allt måste under
 dessa oerhört bistra tider kännas be-
 tungande, men ett öre om dagen, det
 kastas så ofta bort i onödan. Tänk på
 rösträtten och främja dess sak med de
 sparade ettöringarna.

För rösträttskvinnorna att beakta.

På det att *hela* vinsten av *Hemmets
 Räkenskapsbok* skall komma rösträtts-
 rörelsen till godo till nästa år, då den
 bäst behöves, måste hela upplagan,
 2,000 ex. försäljas. Ännu finnas 700 ex.
 kvar. Den förordas varmt av lärarin-
 ner vid husmodersskolor och har rekvi-
 rerats av flera sådana.

Insänd genast rekvisitioner till utgi-
 varen, fru Signe Thörnqvist, Motala
 verkstad.

Verkställ prenumerationen å edert post-
 kontor. Sänd ej in beloppet i postanvis-
 ning till tidningens expedition. Endast i
 utlandet boende torde begagna sig av detta
 sätt.

Kvinnokrafter,

Vita Bandets årsbok, ger en god inblick i
 föreningens verksamhet och man läser den
 med nöje. Förutom redogörelser för före-
 ningens olika departement innehåller
 boken åtskilligt av allmänt intresse. Så
 skriver Ester Brisman en orienterande upp-
 sats om kvinnornas rösträttsfråga hemma
 och utomlands, märket A. P.—n redogör för
 kvinnornas fredsarbete, och ordföranden för
 Vita Bandet i Australien berättar om kvin-
 nornas sociala och politiska arbete därute.
 En hel del fotografier illustrera den rik-
 haltiga texten.

Folkskolans barntidnings julpublikationer,
 vilka under årens lopp hunnit bli våra
 småttingars vänner, stå även denna jul på
 samma goda nivå som länge kännetecknat
 dessa kalendrar och sagoböcker. Genom sitt
 billiga prisläge kunna de även nå till vida
 kretsar och spridas i de tusentals hem, där
 trekalster vanligen förekomma endast i
 form av tidningar. Främst bland sagobö-
 kerna står Guldslottet, som nu uppnått sin
 nittonde årgång och omkring denna grup-
 perar sig en rad småsyskon, Lilleputt, Tris-
 se, Rosengull, Tummetott samt nykomlin-
 gen för året, Gullebrand. Anna Wahlen-
 berg, Jeanna Oterdahl, Alfred Smedberg
 m. fl. kända sagoförfattare stå för textin-
 nehållet och illustrationerna äro i de flesta
 fall tilltalande

G. H. E.

Advokat EVA ANDÉN

JURIS KAND.

Rvinnliga Juridiska Byrån

Billa Vattugatan 14 (vid Brunkebergstorg)
STOCKHOLM C.

Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.

KL. 10—4.

Riks tel. 7576. Allm. tel. 18335.

Nya landvinningar.

Ny F. K. P. R. bildades den 1 november i Öjebyn efter föredrag av fru Elisabeth Wærn-Bugge. Medlemsantalet är 22 och till ordförande valdes fru Hilda Dahlberg.

I Glimåkra har bildats en ny rösträttsförening med fru Helga Rönn som ordförande. Övriga styrelsemedlemmar äro hr E. P. Karlsson, fru Kristin Cato och fröken Anna Christensson.

En lokalavdelning av Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt bildades den 22 november i Skara. Till styrelse valdes borgmästare Aug. Nilsson, ordförande, bankkassör E. Tidblad v. ordförande och kassör samt d:r G. Herrlin sekreterare. Revisorer blevo bannmästare J. G. Borgh och direktör A. Rosenberg med handlanden J. G. Bladh och distriktschefen K. Sehlén som suppleanter. Föreningen beslöt offentliggöra ett uttåg om anslutning av nya medlemmar.

Arbetet ute i landet.

Alby F. K. P. R. hade tisdagen den 6 november offentligt möte med föredrag av fru Wærn-Bugge. Den 3 december hade föreningen sitt sedvanliga möte för hösten med val av centralstyrelsemedlem och centralstyrelsesuppleant. Kommitté tillsattes för tidningen. Förslag om bidrag till L. K. P. R:s kassa behandlades och beslöts frågan bordläggas till nästa möte för slutbehandling.

Grängesbergs F. K. P. R. höll årsmöte den 5 november. Av årsberättelsen framgick, att medlemsantalet under året ökat med 10 och nu utgör 79. Val av styrelse företogs med följande resultat: ordförande fru Agda Adolfsson, v. ordförande fru Augusta Ljungberg (nyvald), sekreterare fröken Margareta Pettersson, v. sekreterare fröken Louise Schenström, kassaförvaltare fru Hilma Eklöv, styrelsesuppleant fru Tekla Hansson (nyvald). Till medlem av centralstyrelsen valdes fröken Margareta Pettersson med fröken Louise Schenström som v. centralstyrelsemedlem. Revisorer blevo fru Augusta Hjelm och fröken Sigrid Hermansson med fru Emma Larsen som suppleant. Ombud till länsförbundet blev fru Hilma Eklöv. Vid mötet visade fru Eklöv L. K. P. R:s intressanta skioptikonbilder, behandlande den kvinnliga rösträtts utveckling. Vidare förekom sång av ingenjör Befwe samt musik.

Hälsingborgs F. K. P. R. hade möte den 22 november med föredrag av författarinnan fru M. Anholm om Jane Addams och hennes livsverk. Föredraget åhördes med spänd uppmärksamhet och stort intresse av de ovanligt talrikt tillstädeskomna föreningsmedlemmarna. Därefter följde ett trevligt samkväm med sång av bankkamrer B. Hildestrand och fröken Siri Borg, bygdemålshistoria, berättad av överlärare G. Herrlin samt servering av kaffe och te. Under samkvämet upptogs kollekt till Landsföreningens upplysningsverksamhet. Kollekten jämte penningar, som av styrelsemedlemmarna insamlats på lista, har insänts till V. U. Hälsingborgsföreningen har på så sätt lyckats hopbringa det stipulerade bidraget av 2 kr. pr medlem.

Kalmar F. K. P. R. hade den 24 november sitt årsmöte i flickskolans lokal. Sedan föreningens ordförande, fru Runbäck, hälsat de närvarande välkomna företogs val av styrelse, varvid den förutvarande enhälligt omvaldes. Fröken Frida Hellstedt höll därefter föredrag över ämnet Hur blir kvinnan rustad att rätt använda kommunal och politisk rösträtt? Efter föredraget följde en livlig diskussion, huvudsakligen om upplysningsverksamhetens organiseran-

Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.
Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

Riks 25 50 Allm. 62 96

La fleupiste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmorgsgatan 6, Stockholm

de. Samkväm med tesupé avslutade sammanträdet.

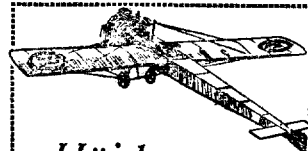
Linköpings F. K. P. R. höll årsmöte tisdagen den 20 november. Till ordförande omvaldes fröken Jenny Wallerstedt och till v. ordförande fröken Anna Löwendahl. Även övriga styrelseledamöter, fru Maria Tollin, fru Melin-Fridén, fröken Anna Wahlbeck, fröken Anna Janson och fröken Mattis Foleker, omvaldes. Till revisorer utsågs fröken Anna Wiklund och fröken Ragnhild Lundberg med fröknarna G. Lundström och A. Högländer som suppleanter. Till centralstyrelseledamot omvaldes fröken Jenny Wallerstedt med fru Eva Hanzén som suppleant. Till sist refererade ordföranden en artikel av fröken Ingeborg Wikander om Den nya tidens inbrott för Kinas kvinnor.

Linsells F. K. P. R. höll den 18 november sammanträde varvid styrelseval förekom. Samtliga ledamöter i förutvarande styrelsen återvaldes. Till medlem i centralstyrelsen utsågs föreningens ordförande, fru Ida Mesch, med fröken Anna Bäckström som suppleant.

Lunds F. K. P. R. sammanträdde den 23 november å Wieselgrens minne. Till ordförande omvaldes fru Louise av Ekenstam. Till styrelsemedlemmar omvaldes doc. fröken Hilma Borelius, professorskan H. Larsson, dövstumläroverinnan Anna Lundberg, fröken H. Hermann samt f. d. postmästaren fröken C. Charlier. I stället för fröken Hanna Persson, som avstigit sig, invaldes i styrelsen fru Maria Benedicktson. Till medlem av centralstyrelsen omvaldes doc. fröken Hilma Borelius med fru av Ekenstam som suppleant. Till revisorer valdes fröknarna Hanna Möller och Ingeborg Mårtensson. Till ombud vid Skåneförbundets årsmöte utsågs fröknarna Anna Lundberg, H. Hermann och Eina Persson. Fru Anna Wicksell höll föredrag om: Rösträttsfrågans nuvarande läge och riktlinjerna för arbetet. Efter föredraget inbjöds fru Anna Wicksell till tesupé, i vilken ett stort antal medlemmar deltog.

Mölnlycke F. K. P. R. höll den 24 november sitt ordinarie höstsammanträde. Sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna, skreds till styrelseval, varvid till ordförande återvaldes fröken Vendla Lindvall och till v. ordförande fröken Anna Brunskog. Till centralstyrelsemedlem valdes fru Helga Severinson, med fröken A. Brunskog som suppleant. Övriga styrelseledamöter blevo: fröken Gurli Styren, sekreterare och kassör, fröken Emma Severinson, v. sekreterare samt fru H. Laurensie och fru E. Dahlberg. Till revisorer utsågs fruarna A. Hedlund och E. Liljenberg med fru H. Johanson som suppleant. Sedan ordföranden uppmanat till prenumeration å Rösträttstidningen, höll fröken Gerda Brunskog ett väl genomtänkt, vackert och intressant föredrag om Barnens fria läsning. Sedan fru H. Severinson som vanligt glatt föreningen med sin vackra sång, avslutades det hela med kaffe och tårter.

Norrköpings F. K. P. R. hade den 21 november sitt ordinarie höstmöte, varvid styrelse och revisorer omvaldes. Styrelsen utgöres sålunda av d:r Anna Clara Romanus-Alfvén ordförande, fröken Betty Olsson v. ordförande, fröken Dagmar Wessberg sekreterare, fröken Emelie Anderson kassaförvaltare, samt fröknarna Aureo Pihl, Octavia Lundell och Gertrud Helin. Suppleanter äro fruarna Hilma Lundgren och Anna. Elg. Revisorer fru Margareta Somelius och fröken Elin Malmberg, med fröken Ragna Torgersrud som suppleant. Till ledamot i centralstyrelsen omvaldes ordföranden och till suppleant v. ordföranden. Till representanter i länsförbundet valdes fröknarna Aureo Pihl och Gertrud Helin. Prenumeration upptogs å Rösträttstidningen varjämte gjordes insamling för Landsföreningens agitationsskassa. Sedan övriga föreningsärenden genomgått upplästes Svenska fattigvårdsförbundets meddelande om de nya barnalagarna samt Elin Wagners Medan vi vänta.

Höjden

AF TEKNISK
FULLANDNING
OCH
HÅLLBARHET
Svenskt fabrikat

Husqvarna
Symaskin

Till Julbaket i mjölbrist.

Att baka med 1/3 mjöl matbröd, vetbröd, plättar, väfflor, gräddtårter till 40 öre, mycket omtyckt. Boken erhålles mot postförskott eller 75 öre i frimärken från **RUTH ERLANDSSON**, Åkersnäs Hov, Växjö.

Ronneby F. K. P. R. frade Birgittadagen den 17 oktober med ett enkelt samkväm varvid Lydia Wahlströms Drottning Margareta och Elin Wagners Medan vi vänta upplästes. Ronnebyresolutionen antogs. Musik hölls av föreningsmedlemmar. Under höfterminen har föreningen samlats till enkla samkväm varvid diskussion och uppläsning förekommit. — Den 19 november hade föreningen sitt ordinarie höstsammanträde varvid alla val företogs. Därefter höll hr L. Thunborg från Söderhamn ett medryckande föredrag Om kvinnornas medborgarrätt. Sedan musik utförts, gav hr Thunborg en skildring av invalidutväxlingen vid ryska gränsen, och formades hans anförande till en verklig fredspredikan.

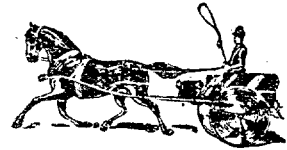
Strömstads F. K. P. R. hade den 8 november ett talrikt besök sammanträde i Grand Hotells festvåning. Förutom en del smärre föreningsfrågor som behandlades, företogs val av styrelse för 1918, vilket utföll så att den gamla styrelsen i sin helhet omvaldes och består av fru Anna Hellborn, ordförande, fru Trina Hansson, v. ordförande, fröken Gurli Jacobson, sekreterare, fru Anna Wikström, v. sekreterare, och fru Amanda Hauge, kassör, samt suppleanter fru Blända Holkedal och fröken Tyra Johansson. Till ledamot i centralstyrelsen omvaldes fru Anna Hellborn med fröken Gurli Jacobson som suppleant. Likaså omvaldes revisorer fru Emilia Johansson och fröken Maria Karlsson, samt till pressombud fröken Hilma Normann.

Växjö F. K. P. R. hade fredagen den 23 november sammanträde under fröken Inez Malm ordförandeskap, varvid val av styrelse, centralstyrelsemedlem och revisorer förrättades. Till styrelse utsågs fröken Inez Malm, ordförande, fröken Stina Åkerstein, v. ordförande, fru Judit Olsson, sekreterare, fru Alma Hoffman, kassör, samt tandläkare Anna Svanbeck. Till suppleanter valdes fru G. Torstensson och fröken Sola Svanbeck. Till centralstyrelsemedlem utsågs fröken Stina Åkerstein med fröken Inez Malm som suppleant. Revisorer blevo fröknarna Maria von Friesen och Beda Andersson. Ordföranden redovisade för de medel, som influerat från Birgittafesterna den 7 och 10 oktober. Av behållningen, 402,25 kr., hade 250 kr. överlämnats till Soppkokeningen för fattiga inom staden, 100 kr. till L. K. P. R:s kassa som bidrag till dess upplysnings- och agitationarbete samt resten till föreningens egen kassa. För närvarande pågår och en gisstavlan på skänkta arbeten och skall inkomsten av dessa även gå till lokalaföreningens kassa. Sedan ordföranden uppläst skrivelsen från V. U. till stats- och justitieministrarna samt till konungen inledde fröken Stina Åkerstein frågan om nykterhetsnämnderna. Av diskussionen framgick hur samhällsnyttig denna institution är och beslöts att hos hrr stadsfullmäktige i staden väcka förslag om att en kvinna insättes i bemälda nämnd. Likaledes beslöt föreningen att söka få till stånd en kurs i samhällslära under februari eller mars 1918 och att styrelsen i detta syfte skulle vända sig till kommittén för de Bergman-Österbergska samhällskurserna. Hos styrelsen för populära arbetareföreläsningar uppdrogs åt ordföranden att mana dem kalla föreläsare i sociala och politiska frågor mer än hittills varit fallet. Sedan ytterligare beslut fattats förklarades mötet upplöst.

Skaraborgs länsförbunds årsmöte ägde rum i Lidköping den 18 november. Trots de

Arvika Vagnfabrik, Arvika.

Kungl. Hovleverantör.

Sveriges största fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetsvagnar.
Uställning: David Bagaresgata 1, Sthlm.
Priskurant på begäran. Riks t. Arvika 87, Sthlm 4544.

Begär priskurant även å Kullageraxlar.

Husmoderns bästa hjälp i dyrtiden är "Hemmets Räkenskapsbok".

Genom den kan hon lätt kontrollera vart de nu så odryga pengarna tar vägen och visa vad som åtgått till matvaror, kläder, ved o. s. v. Den är enkel och lättskött, praktisk, överskådlig och fullständig, så att man vid årets slut kan på grundvalen av densamma göra ett ordentligt bokslut. Behållningen tillfaller oavkortad röst. Pris pr st. 75 öre, 10 st. 70 öre, 20 st. 60 öre, 50 st. 50 öre, 100 st. 40 öre.

Rekvitioner sändas snarast till

Lärarinnan Fru Signe Thörnqvist,

Motala Verkstad.

Lämpliga Julgåvor i rösträttens tjänst.

Servetter 50 öre pr bunt
Korrespondenskort med kuvert 60 » » »
Läskapper 50 » » »
Korsbandsomslag 25 » » »
Brevkort 10 » » »
Annotationsblock 12 » » styck
Miniaturbordvimplar 50 » » »

Dessa trevliga och nyttiga ting skulle i nya upplagor betinga dubbelt pris. Det är alltså skäl att nu göra inköp av det mycket begränsade lager som ännu återstår.

Rekvitioner ställas till

Fröken HILDUR ÖIJER,
GÖTEBORG 1.

Jul- och Nyårskort!

L. K. P. R:s JUL- och NYÅRSKORT med den svenska flaggan och rösträttsmärket till ett pris av 5 öre pr st. eller 4 kr. för 100 rekvireras från

RÖSTRÄTTSBYRÅN,
6 Karduanmakaregatan 6.

försvarade kommunikationerna voro föreningarna i Mariestad, Skara, Hjo och Vara representerade och medlemmarna i Lidköping hade talrikt samlats. Föreningsmötet hölls på eftermiddagen. Sedan ordföranden, fru Jenny Velander, hälsat deltagarna välkomna fördes en livlig diskussion om de olika frågor programmet upptog. Bl. a. beslöts att öka antalet medlemmar i styrelsen till 7. Den gamla styrelsen omvaldes och nyvalda blevo fröken Wickman, Vara, fröken Lundquist, Lidköping, fröken Alström, Falköping. Hälsningstelegram avsändes till hedersledamoten, fru Andriette Florén, förutvarande ordförande. Efter ett par timmars samvaro skildes man åt för att kl. 8.15 träffas på det offentliga mötet, som bjöd på ett rikhaltigt program. Fru Velander höll ett varmhjärtat anförande, vari betonades vikten av att kvinnan med vaken intelligens och målmedvetet arbete fyller de uppgifter som ålaggas henne. Därpå följde föredrag av fröken W. Wester om Kvinnan och samhällsarbetet, känsligt och humoristiskt framfört. Efter deklamation av fröken Wickman och några musiknummer följde ett längre föredrag av fabriksör Carl Bodén, Hjo, om kvinnan och lagstiftningsarbetet, däri han med värme och övertygelse framhöll vikten av att låta kvinnan deltaga i detta arbete. Mötet, som var talrikt besökt, avslöts med ett musiknummer. Därpå följde gemensam supé, och efter ett angenämt samkväm skildes man åt med de bästa förhoppningar om det nya arbetsåret.

På grund av bristande utrymme måste en del av Arbetet ute i landet överstå till nästa nummer.